

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

C.G. – Figurant topograf

I: În primul rând, bună ziua!

R: Bună ziua!

I: Profesiile dumneavoastră...profesiile părinților dumneavoastră erau legate de minerit? Sau ale rudelor apropiate...

R: Da...deci tangența cu mineritul inclusiv cu florile de mină. Tata a lucrat la Baia Sprie, la E.M. Baia Sprie prin anii 60, chiar când m-am născut eu. Și...atunci am văzut prima dată...atunci...după o perioadă când am perceput...la vreo 5 ani...ce sunt florile de mină. Pentru că era perioada când erau flori de mină și aducea acasă și ne minunam de acele flori de mină. Cred că erau, lucrându-se la orizonturile superioare, cred că era și o abundență mai mare de flori de mină. Îmi amintesc că erau drumurile care pe vremea aia nu era nici măcar cu piatră, erau de pământ și începuse să se aducă steril de la mină din halde, și acolo noi căutam și găseam câte-o florică de mină, care efectiv ne încânta privirea și adunam acasă tot ce scliepa.

I: Ca orice copil...

R: Ca orice copil...da

I: Unde v-ați petrecut copilăria? Să înțeleg că în satul natal...

R: În satul Cetățele, în satul natal, unde am făcut și școala gimnazială și pe urmă am mers la Baia Sprie. Atunci era liceul real-umanist la Baia Sprie, n-am urmat cursuri sau școală în domeniul mineritului, dar viața așa mi-a îndreptat pașii că până la urmă am avut tangențe și cu mineritul și cu florile de mină.

I: Ne puteți spune cum ați ajuns în sistem, cum se spune?

R: Deci, după ce am terminat armata, eu terminând Telefonica, m-am angajat la mina Cavnic. Atuncea pe vremea aia în anii 80 și la mina Cavnic erau aproximativ 3.000 de angajați. Din câte am priceput, în tot sistemul minier erau vreo 35.000 de oameni. Și angajându-mă la mina Cavnic în primă fază am fost electrician de întreținere la Administrativ, dar după căsătorie, având șansa să-l întâlnesc pe socru, Dumnezeu să-l odihnească!, care a fost la rândul lui un colaborator al Muzeului de Mineralogie, pe vremea când era domnul G., Dumnezeu să-l ierte! A avut o viață foarte interesantă, deci tatăl lui a lucrat și el la mină la Baia Sprie, vă dați seama că nici nu știu anii. Oricum, el a plecat în Al Doilea Război Mondial și atunci avea în jur de 22 de ani și avea deja 4 copii, două fete și doi băieți, de 8, 6, 4, respectiv 2 ani, și a plecat în război, în Al Doilea Război Mondial și din păcate nu s-a mai întors. Există o mărturie că ar fi fost împușcat chiar lângă Rin, între Franța și Germania, deci undeva în zona Alsacia, că erau transferați din ceva lagăr și a fost împușcat. Și pe urmă, aicea îi povestea faină, că socru-meu când s-a angajat, a rămas ca un fel de susținător de familie, când a îndeplinit condițiile să se poată angaja, s-a angajat la mina Baia Sprie. Rămăseseră două flori de mină de când lucrase bunicul, tatăl lui, și el era obsedat, asta era legătura spirituală între tatăl și el, ca și copil. Primul lucru când a intrat în mină a întrebat unde-s florile de mină? La vremea respectivă, cred că erau

așa de multe flori de mină, lucrându-se la orizonturile superioare, că efectiv minerii le încărcau cu plasele și vedea el cum le cară. Nici el n-a avut cea mai vagă idee că, cândva se vor putea valorifica. Era legătura care îl ducea la cele două flori rămase de la tatăl lui și le-a adunat acasă într-o cameră. N-avea vitrine, într-o cameră efectiv pe polițe, așa ca și în cămară. Și totuși, asta este interesant de remarcat, că în anii 70, Centrala Minelor venea cu turiștii prin OJT, care erau pasionați de flori de mină și se alcătua o comisie și mergeau pe la colecționari, pe la persoane care dețineau flori de mină și efectiv se valorificau. Bineînțeles, Centrala Minelor avea și ea comisionul care îl percepea. Deci, lucrurile care nu erau de patrimoniu, să fim bine înțeleși, de aia era acea comisie, se valorificau la străini. Și noi acuma, când am avut atâta disponibilitate, ne-am împotmolit și n-am dat o continuitate acestui lucru care ne-ar fi putut dezvolta mult zona și care ar fi adus mulți, mulți turiști, fiind o ofertă specială de neîntâlnit în multe locuri din țară.

I: Nici în Europa...nu

R: Nici în Europa. Și din păcate asta a fost, că nu am reușit să fructificăm acest lucru. Și a fost, grație acestor flori de mină, pe atunci a fost a doua persoană care și-a cumpărat o mașină, o Dacie prin anii 70. Deci din valorificarea acelor flori de mină...

I: Prin achizițiile către

R: Prin achizițiile prin acea Comisie care venea de la Centrala Minelor.

I: Sunt ferm convins că noi la Muzeu avem și flori din colecția sa...

R: Cu siguranță. Pot să vă spun, este cuarțul ăla frumos pe rodocrozit, ăla transparent care este de la el și multe alte flori. Bineînțeles el deținea flori de mină pentru că a prins drag de ele, avea și colecția lui, și am venit cu ideea să facem o societate, care făcea export de flori de mină, în condițiile cu legile în vigoare, cu comisia de la Muzeu, care venea, le măsura, lungime, lățime, înălțime, poze, se ajungea la Vamă, se verifica totul, se sigila și mergeam. Am ajuns să participăm în marile expoziții de flori de mină din Germania, la Munchen care e numărul unu pe Europa unde se adună 50.000 de vizitatori într-o săptămână. Sunt kilometri întregi de standuri, un metru la Munchen, un metru de stand care nici măcar nu are lățimea de un metru, are 0.60 pe un metru era 550 de euro.

I: Chiria...

R: Chiria, că le puneai pe masă...Vă dați seama la kilometri de standuri cât erau acolo că erau niște hangare de avion. Nu mai vorbesc de hoteluri sau pensiuni. Nu găseam, noi mergeam 120 de km de acolo să găsim un loc de cazare. Deci trebuia să rezervi de anul ăsta pe anul viitor ca să ai șansa să prinzi și stand. Și așa am ajuns noi să avem tangențe cu expozițiile internaționale de flori de mină unde, într-adevăr e lumea mineralogică acolo, din toată lumea, începând din America de Nord, America de Sud, Maroc, Africa, China, Pakistan, toată lumea mineralogică și într-adevăr, sunt lucruri foarte frumoase. Dar credeți-mă că florile de România erau la loc de cinste. Șansa că sunt foarte multe asocieri pe aceeași bază, ceea ce în alte părți nu se întâlnește. Au început să apară acuma mai nou în China tot felul de combinații, dar în general nu erau așa asociate.

I: Deci specificul florilor maramureșene din arealul minier Maramureș, include un pic și Satu Mare și Bistrița Năsăud, este această diversitate în unitate...

R: Exact...

I: Deci pe aceeași bază, în același eșantion întâlnim diferite minerale, nu?

R: Da, este și fiecare mină având specificul ei, nu mai vorbesc de faptul că, de exemplu stibina, antimonitul se găsea la vremea aia numai în România și China, deci vă dați seama că aproape era unicat. Sau rodocrozitul, era Peru și România, acum am înțeles că a mai apărut prin Grecia. Să nu mai vorbim de ouăle, de sferulele de calcită care sunt...

I: Sunt unicate mondial...

R: Sunt unicate mondiale, celelalte care jumătate alb, jumătate negru, chiar o curiozitate din punct de vedere al paragenzei, formării...cristalizării...deci sunt într-adevăr, sunt apreciate.

.....

R: Și pe urmă de la mină la Cavnic, vrând să fiu mai aproape de florile de mină, când s-a ivit o ocazie la compartimentul topografic ca și figurant topograf am acceptat să mă duc subteran pentru că acolo participam la recepții, dădeam direcții la locurile de muncă, bine, cu inginerii topografi care erau acolo, nu eram decât un simplu figurant topograf, dar le vedeam florile de mină la ele acasă. Și la recepție și am avut ocazia să văd geode și graiuri cum zic minerii deosebite și am bătut mina Bolduț de la cap la coadă și mina Roata.

I: Așa...deci profesia dumneavoastră de bază...inițială cel puțin...a fost

R: Este electromecanic telecomunicații

I: În telecomunicații, apoi figurant topo

R: ...și pe urmă figurant topograf, iar în '92 cum am zis am făcut această societate care avea obiectivul de export flori de mină

I: Câți ani ați lucrat ca figurant, în mină efectiv

R: Eu am lucrat în mină efectiv doar 5 ani subteran, dar la mina Cavnic, per total, 15 ani

I: Ne puteți spune așa, de curiozitate, o zi de muncă obișnuită a unui figurant topo...cu ce începea și cu ce se sfârșea? O zi banală, să spunem...

R: Dimineață bineînțeles era...

I: La cât vă trezeți ca să ajungeți la mină?

R: Pe la început când a fost programul de la ora 6, noi ne trezeam de la 4. Erau autobuze care veneau inclusiv din Boiereni, din zona Lăpușului, dincolo de Rohia, din satele din Ciocotiș, Ungureni, Cupșeni, toate satele, erau nu știu să spun exact chiar numărul, de peste deal, din Maramureșul istoric, din Baia Mare, deci erau nu știu, multe, peste, eu zic că peste 20 de autobuze veneau...

I: De la distanțe apreciabile...povestim de zeci de kilometri, peste

R: Da...și ceea ce este și mai interesant, organizarea și administrarea și din punct de vedere administrativ. Deci vă dați seama că trei schimburi din astea primeau masă, deci mina Cavnic avea o fermă de porci chiar aici la Cetățele și asigurau mâncarea pentru trei schimburi de oameni care intrau în subteran. Ei primeau masă gratuită. Noi pe urmă mergeam la vestiar, ne echipam și așteptam să vedem unde se merge în ziua respectivă, fie că era de dat direcții deci pentru orientarea minerului pe filon, fie că trebuia să mergem la recepție de măsurat, fie la pus de ștufe ca să vedem cât s-a făcut, cum s-a făcut...

I: Deci ca să înțelegă ascultătorul...ștufa reprezintă un reper, nu?

R: Un reper da...în mină...da...exact filonul respectiv, anul, de aici până acolo...

I: Deci un reper topografic care îți spune că la metru cutare, în galeria cutare, filonul cutare...

R: Exact, exact...îs ca și bornele kilometrice pe drumurile

I: Exact, exact, da da...

R: Da...și pe urmă, după ce se ieșea din mină, făceai dușul la vestiare, câteodată și cu apă mai rece că nu întotdeauna era foarte caldă și pe urmă trebuia să curățăm echipamentul, deci ruletele, chiar se puneau mare accent pentru că era normal, trebuia să vezi pe ruletă. În mină, nu faci erori sau ceva care vă dați seama. Îți trebuia foarte mare atenție la măsurători. Pe urmă ne imbarcam și veneam acasă și ne apucam de agricultură și în cealaltă zi o luam de la capăt...

I: Da...este...să spunem caracteristic mineritului maramureșean faptul că cel puțin...dacă greșesc vă rog să mă corecți, cel puțin 60% din cei care lucrau efectiv în mină, în paralel, când veneau acasă nu se odihneau, se apucau de agricultura de pe lângă casă, nu?

R: Și cred că era acea unitate a oamenilor. În mină se legau prietenii, erau acele brigăzi ca în sat, fiecare se ajuta. Deci dacă aveai fân și începea să vină ploaie, fără să chemi pe nimeni, voluntar te trezeai cu toți vecinii că vin și te ajută, și același lucru făceam și noi la rândul nostru.

I: Care erau condițiile de muncă în subteran?

R: Vedeam, că aveam tangențe și ajungeam chiar în locul de muncă direct, efectiv în front cum spun minerii. Într-adevăr că condițiile erau destul de vitrege, destul de dure. Erau locuri, de exemplu la Cavnic la 400, la orizontul 400, era cred că 40 de grade, mai ales în capătul filoanelor acolo care era și 40 de grade și de acolo ieșeau cu colivia și o luai pe galeria de coastă care era un kilometru, iarna erau țurțuri, ieșeau de la 40 de grade. Era ca și în Siberia, curele alea care intri de la căldură în gheață. Dar, una peste alta, era un loc de muncă, într-adevăr greu, dar și retribuit. Oamenii care munceau aveau un salariu destul de bun, mai mare, aproape dublu ca în alte sectoare din industria vremii respective.

I: Prin definiție, evident că munca în subteran este predispusă la accidente mai frecvente. Care erau cele mai întâlnite accidente?

R: Da, din păcate se întâmplau anual și accidente, vorbesc de mina Cavnic. Noi chiar trebuia să mergem, dacă Doamne ferește! se întâmpla accidentul. Mergeam cu inginerul, trebuia să măsurăm, să vadă, să verifice, în ce condiții s-a produs. Ce-am întâlnit eu, gaură stată cum spun

ei, deci ei perforau, puneau dinamită și dacă nu se verifica bine frontul a doua zi poate rămânea nedetonată o dinamită și așa am văzut, efectiv, am văzut eu un caz. Se pune foarte mare accent pe protecția muncii, era cine nu respecta protecția muncii, deci faptul de a asigura locul de muncă, de a copturi. Au mai fost cazuri în care s-a surpat, sau mai era problema asta cu gurile de rostogol să se blocheze uneori și atunci n-ar fi trebuit să mai treacă nimeni pe acolo până se debloca, dar săracii mineri mai își asumau câte un risc și pe unii chiar i-a costat viața.

I: O întrebare, să spunem personală, dacă puteți să îmi răspundeți bine, dacă nu, nu-i nici o problemă...sunteți o persoană religioasă?

R: Da, noi aicea frecventăm Biserica Greco-Catolică, aici la Șurdești și mergem la biserică și...

I: Cum s-a reflectat această religiozitate în munca dumneavoastră din subteran? Intrați cu frica lui Dumnezeu?

R: Cred că fiecare miner...acolo nu prea existau atei să știți că își făceau sfântă cruce și se rugau pe bunul Dumnezeu să îi ajute să iasă înapoi. De acolo vine și salutul ăsta cu „Noroc bun!”, deci, să ai norocul să ieși.

I: Existau diferențe între mineritul dinainte de Revoluție și după și care erau alea? Bineînțeles că există, cum le-ați perceput dumneavoastră?

R: Au existat în sensul că din păcate, din păcate în loc să ne bucurăm că am avut niște oameni chiar profesional foarte bine pregătiți, și mă refer la domnul D., care a ajuns până în Ministerul Minelor, noi în loc, și Cavnicul în sine, în loc să beneficieze de o susținere sau de unde să poată să-și spună niște dorințe, chiar au fost niște scene care cred că a lăsat un gust amar la multă lume pentru că domnul D., Dumnezeu să-l odihnească!, a făcut doar bine, a ajutat foarte foarte multă lume, era sever din punct de vedere profesional, că normal trebuia să fie, trebuia să fie o disciplină, ca în orice instituție...

I: Mai ales în minerit...tre să fi un pic mai dur...

R: Acolo chiar n-ai voie, acolo nu greșești de două ori...

I: Exact...

R: Și atuncea, dar mulți au început că „Jos D.!” Și oameni care din păcate au fost manipulați așa s-a înțeles, că acuma a venit Revoluția, că-i democrație, lăsam mai puțină muncă, mai reducem programul de lucru. Și ne-am mirat până la urmă că nu era, oricum nu era foarte rentabil, și reducându-se orele de muncă, rentabilitatea a scăzut, în loc să crească, a scăzut.

I: Da...Știți vreo tehnică veche care se folosea înainte și pe urmă nu s-a mai folosit în vremea dumneavoastră?

R: Socrul, lucrând la Baia Sprie chiar a fost miner și fără lipsă de modestie, unul dintre bunii mineri, având nevoie și de bani, cum am zis că a rămas orfan și era un întreținător de familie și pentru frații și surorile lui, efectiv îmi spunea că pușcau de două ori pe schimb. Deci vă dați seama că nici măcar nu se ventila, locul de muncă nu era perfect. El mergea și negocia cu directorul minei, el mergea unde erau mai grele condițiile și unde nu voia să meargă nimeni, dar spunea „Eu mă duc acolo, dar pentru atât”.

I: De fapt locurile dificile erau date și celor care erau, să spunem, specializați deja, deci erau mineri specialiști, erau mineri de încredere.

R: Da, la Baia Sprie îi alt sistem, fiind filoanele mult mai late. La Cavnic...

I: Înmagazinarea predomină...

R: Da, exact și se vorbea că la început, că de aicea venise idea la Cavnic cu piticii sau angliușii, așa le spuneau... Cică la început ar fi fost aduși prin 1200 de când datează mineritul pe la Cavnic, oameniiăștia mici, pitici

I: Cât de mici ca statură...

R: Exact, ca să meargă pe galerie efectiv cu ciocanul și cu dalta, cu trocul ăla și luau strict filonul, și atunci normal ca să nu era unul înalt să vrea să excaveze 2 metri...

I: De obezitate nici nu vorbim

R: Nu se putea și, apropo de această aspect, că să știi acolo este Logolda, este acea veche ruină, care din păcate și nu este conservată și ar fi un punct de atracție pentru că din câte am înțeles eu a fost prima exploatare cu cianură, selectare cu cianură a aurului, că atunci lucrându-se la suprafață era aurul...

I: Da cam de când datează? Sfârșit de secol XIX?

R: Nu, mult mai veche.

I: Mai veche?

R: Mai veche, mult mai veche. Deci eu cred că de pe atunci, cică angliușii ar fi fost în 1200-1300, de la începutul mineritului pe aici...

I: Chiar ne bucurăm s-o ascultăm

R: Eu când m-am angajat la Cavnic, am văzut o persoană, era o persoană așa cu barbă, așa mai ciudată așa, mi se părea mie, și am întrebat „Ce e cu domnul ăsta?”...zice....„Păi domnul ăsta are o istorie fantastică” El stătea în Handal, undeva în zonă acolo și avea acasă un coteț și avea miei, și nu avea ușă la cotețul respectiv. El a găsit acolo o tablă de cupru a zis el și o pus-o acolo și o bătut o rangă și aia era în loc de poartă la coteț, la miei și după un timp a venit ceva rrom și o vrut s-o valorifice și o zis că ei o considerat-o că îi cupru. Că să facă căldare sau din astea de făcut țuică. Și închipuiți-vă căăștia când o vrut n-au putut s-o prelucreze, aurul având o temperatură mai mare de prelucrare. Închipuiți-vă că era 16.5 kg de aur, deci era o tablă, nu știu grosimea exact, după cum spuneau ei. În total cântărită avea 16 kg, și pe urmă, pe vremea ceia cum era securitatea, săracul a dat de belele pentru chestia aia că l-o tot întrebat că unde-i restul? Cred că o rămas de când era flotarea aia acolo, când era la Logolda, se prelucra aurul, că era și forma ei. Era așa ca și bătută cu ciocanul cumva, era o formă interesantă.

Apropo de accidente că am revenit, mi-am adus aminte, este aici la Șurdești o persoană, că și în mină când intrau oamenii cu credință-n Dumnezeu, este o persoană de aici care efectiv a căzut în puț. Deci a căzut, vă dați seara, orizonturile sunt 50 de metri. Pe colo umblă colivia, lateral îi protejat cu plasă, și el căzând așa efectiv ca mingea de ping pong din plasă în plasă 50

de metri, șansa lui că la orizontul de jos a dat în peretele de acolo și l-a aruncat chiar pe rampă. Și omul trăiește, într-adevăr a fost cu operații multe pe la Cluj, dar trăiește și cosește și chiar ieri l-am văzut cosând aci în vecini

I: Alte superstiții, legende din astea, povești frumoase

R: Acuma în mină existau tot felul de frici, că acuma fiind întuneric, poate că erau și iluzii optice...sau știu eu...erau povești. De aia când mergeau și după flori de mină, normal ar fi fost să fie doi, dar întotdeauna fiecare voia să ia numai el și mergeau și singuri și din cauza asta s-au întâlnit tragedii. Chiar o persoană, mai avea 3 luni de zile până la pensie și l-a găsit mort într-o geodă din asta. Deci a intrat, fiind fund de sac, s-a gazat efectiv acolo. Era să pățesc și eu personal o chestie. Am fost pe un filon și era o geodă, geodă de cuarț și cuarțurile erau orientate spre interior; n-am realizat, deci eu tot mă chinuiam acolo să disloc și eu o piesă din asta de cuarț și când am intrat, am intrat relativ destul de ușor, dar înapoi, fiind acele cristale de cuarț orientate spre interior, efectiv, cred că dacă nu reușeam în 10 minute cred că riscam, pentru că probabil m-am și balonat, n-am mai putut ieși. Tot am fost tăiat aicea, tot am fost sânge pentru când m-am retras de acolo din geodă și atunci am zis „Domnle nu mai îi de glumit” cu așa ceva

I: Închiderea mineritului, ce influențe a avut asupra comunității?

R: Într-adevăr că mineritul pe lângă activitatea economică avea și scopul de a susține sportul. Vă dați seama, și la Cavnic era echipă de fotbal în Divizia B, era echipă de handbal, la Baia Mare echipă în Divizia A, juca în cupele Europene. Minaur Baia Mare să nu mai vorbim de ce performanță și uitați că din păcate acuma s-a prăbușit totul. Era susținut și partea artistică, erau și muzicanți, ne mai cântau pe galerii pe acolo, chiar...

I: Fiecare mină avea formația ei, nu?

R: Era un ansamblu la Cavnic, și erau într-adevăr, că erau pontajați de subteran, aveau și ei pe acolo, acuma ce lucrau ei, că ei să nu-și strice „degetația” știți. Și la un moment dat l-o supărat pe domnul D. cu ceva și i-o găsit acolo pe o galerie stăteau și trăgeau chiulul, și zice „păi da voi...”, „păi noi suntem știți cu...”...„da zice, da io-s primașul”. Deci voi cântați cum spun eu și apoi i-o pus acolo pe platformă să încarce niște bolțari și erau simpatici românii că numa se uitau așa, aproape că plângeau la mână. Că acolo tre să ai degetele fine, nu cu bătători. Deci, într-adevăr, zona a stagnat. Au mai mers ăștia tineri afara și niște bănuți care au făcut, de aia vine multă lume și zice „păi sunt case frumoase pe aici”, într-adevăr că dacă te uiți într-o zonă, unde au fost mineri și ăștia, având un salariu bun, în general sunt case destul de frumoase și gospodării destul de bine puse la punct, comparativ cu Oltenia sau Moldova. Și ce este mai grav din punctul meu de vedere, am întâlnit doritori care voiau să vină să vadă direct în mină cum se lucrează, sau pasionați de geologie, de flori de mină. Și mi-am pus speranțe în branșa asta de turism geo-minier că lucrând acolo și cunoscând în acele expoziții am văzut că este un foarte mare interes. Din păcate a durat 2 ani de zile această poveste că pe urmă... Diferența fiind că am fost, de exemplu culmea am fost în Franța în minele de argint acolo în Alsacia, Saint Marie aux Mines, acolo se poate vizita, am fost în Germania, pe la Bochum, pe acolo, tot acolo este conservat la cheie și mașini de extracție și toate utilajele din mină și tot. În Cehia, simbolic, pe un euro s-a concesionat, numai să le dea viață, să nu se lase să se dărâme...pentru că îi o istorie

a zonei respective Noi n-am reușit, doar minele astea de sare, salina Turda am văzut cu investiție mare într-adevăr, în primul an 500.000 de vizitatori. Pe urmă la Praid, la Cacica. Și aicea în Maramureș din păcate s-au sistat și n-am reușit, deși ca și infrastructură s-o numit așa, astea în 2007 erau la cheie, funcționale, la Cavnic. Pe jos din centru până la mina Bolduț este tunel de 2 kilometri, pe urmă este legătura până la Șuior 7 km și este până la Roata, de pe Ferdinand până la mina Roata încă 3 km. Deci vă dați seama ce-ar fi însemnat alea, nu numai să mizăm pe turiștii străini, eu mi-aș duce nepotul când ar fi mai mare să vadă unde am lucrat.

I: Acum este târziu?

R: Eu zic că n-ar fi târziu...

I: Acum am ajuns la capitolul care vă place dumneavoastră cel mai mult și nouă bineînțeles...florile de mină. Ne-ați spus până acuma cum ați prins drag de ele, cum v-a intrat acest...

R: virus

I:...microb, virus...cum să-i spun? Ce știți despre florile de mină în general? Ce le face unice? Frumusețea? Caracterul...să spunem...științific? Raritatea?

R: Acuma latura științifică cred că o cunoaște mai puțină lume, dar în general sunt foarte frumoase.

I: Ce le face...de fapt întrebarea e ce le face atractive pentru toată lumea?

R: Eu zic că frumosul, pentru că de exemplu o piesă, o floare de mină dacă are un cristal ciobit, ca și conținut este tot oxid de siliciu, tot același lucru, dar nu mai are aceeași valoare ca și perfecțiune. Sau stibina, cât este de fragilă, câtă muncă s-o aduci din mină, să fie intactă. În primul rând este aspectul, este frumosul, am înțeles că se folosesc unele cuarțuri în industria calculatoarelor sau în tehnica modernă. Dar în general eu zic că pentru frumusețe, că este un hobby și un microb care ați zis, Dacă ai un ban în buzunar și vezi ceva frumos, sigur te ceartă femeia c-ai venit fără bani acasă...

I: Ați participat vreodată la recoltarea lor? Ne-ați povestit acuma că ați intrat într-un graiț din ăla...și cum se făcea, deci...multă lume nu știe...

R: Am mai fost, bineînțeles. Deci minerii lucrând în front, în momentul în care perforau, ca și reper că urmează o geodă, de obicei în geode este apă, deci când dădea cu perforatorul curgea, începea să curgă apă. Și atunci nu mai puneau încărcătura de dinamită cât ar fi trebuit, încercau să deschidă geoda manual sau puneau o încărcătură mai mică s-o miște un pic. Dar într-adevăr, florile de mină văzute acolo în geodă la ele acasă sunt o splendoare. La lampa de mină cu reflexiile alea, ceva de vis... Am avut ocazia să văd, în general sunt geode mai mici, dar am văzut chiar și geodă, pe un abataj care a fost de jos până sus 50 de metri. Și s-a schimbat și compoziția, deci combinația mineralelor. La început au apărut niște sfere alea de calcit, care aveau formatul ca și creierul, foarte frumos, după aia cuarț cu sfere din alea, după aia a apărut cuarț cu galenă, deci s-a schimbat de vreo patru ori până sus. A fost pe Kelement, pe filonul Kelement în Cavnic, Gutin cum îi ziceam. Și fiecare filon avea specificul său. De exemplu în capăt pe Elisabeta sau 180 și 181 cum era tipic se găsea rodocrozit și tetraedrit, pe Gheorghe

era mai mult gips, a apărut gipsul ală frumos acolo pe Gheorghe, deci era...fiecare filon avea niște particularități. La mina Roata a fost o dată și stibină, a fost și aur nativ o dată. Prima dată când a apărut auripigment, multă lume a crezut că-i aur. S-a alertat toată lumea; de fapt era realgarul ăla oxidat, auripigment. Securitatea, toți au fost acolo că au crezut că-i El Dorado. Dar a fost și aur la mina Roata pe Beatrice, așa-i ziceau ăștia, a fost și aur nativ...cristalizat.

I: Cum se recoltau? Adică care era condiția ca să poți să le iei?

R: Regula era să anunți conducerea. Nu prea se anunța, sincer, se anunța când se curăța pe acolo, dar dacă s-ar fi făcut ceva expre pentru recoltarea florilor de mină...cred că ar fi fost... Dar tot a fost bine în sensul că au ajuns multe dintre exponate și la Muzeul de Mineralogie, prin acei colecționari, chiar și eu am câteva piese acolo, și donate și achiziționate și îmi face plăcere să mă duc să le revăd. O geodă este ca și o peșteră care este capitonată pe pereții laterali cristale, acuma depinde de ce flori sunt acolo. Dacă e cuarț cu calcopirită, ăsta îi prins în rocă și atunci trebuie muncă multă ca să-l disloci cu daltă, cu ciocanul. La Herja unde apăreau acele sfere de calcită sau stibină, apăreau geode mai mici și apărea în plumbosit, în vata aia și atunci erau multe erau flotante, practic erau prinse, sau erau prinse mai puțin...

I: Ce ne-ar interesa pe noi foarte mult exemplarele deosebite pe care dumneavoastră le-ați văzut...ca asociere mineralogică și ca formă

R: Da...deci la Cavnic ca și...cred că pe locul 1 a fost acel aur nativ care l-am văzut la mina Roata...

I: Pe filonul Elisabeta, nu?

R: Nu, nu, aurul nativ, pe Elisabeta era rodocrozitul, pe Elisabeta a apărut la mina Bolduț, că Roata îi mina a doua de sus, la Bolduț a apărut pe Elisabeta ca și parageneză interesantă pe ametist, da ametistul cristale mai mici pe rodocrozit și acolo a fost și helvinul, știți cristalul ăla triunghiular, galben, un citrin, ca și lămâia. Deci tot pe filonul ăla au mai apărut combinații, de exemplu, gips pe barită albastră, sau cristalele alea, cuburile alea de gips care au apărut pe Gheorghe la Cavnic, care au fost niște exemplare deosebite. Chiar era undeva acolo, dar nu s-a putut extrage, deci era foarte îngust și era masiv, era un cub de gips cam cât un dulap de 2 metri cubi, vă dați seama, dar nu aveai acces.

I: Plus că probabil era încastrat în talpă cum îi spune

R: Încastrat în talpă, în margine sigur. La mina Roata a mai fost o dată stibină cu barită roșie, barită roșie dar sunt mai mult fantomă. Îmi povestea socru la Baia Sprie o dată, o istorie interesantă, au descoperit o geodă de barită, pe undeva pe la orizontul 14, mai jos și chiar a venit șeful de sector, era ciubucul minerului cum ar veni, floarea aia de mină, și zice „Prima floare care iese de acolo îi a mea”.. Pe nevăzute a băgat mâna în graiț, că nu avea accesul, nu deschisese încă graițul s-a dus a băgat și o barită roșie. Ei au crezut că a luat o singură bucată, a luat-o și a plecat. Dar a fost singura barită roșie din toată geoda...

I: Deci baritina roșie este caracteristică Băii Sprii...

R: Băii Sprii, a fost și la Cavnic, dar mai mult barita aia galbenă și cu negru, pe Rainer, acolo la orizonturile superioare. Dar barita roșie practic este de Baia Sprie

I: Mi-ați mai spus de calcitele alea de Herja, asocierea stibină cu baritină de Baia Sprie?

R: Stibină cu baritină a fost la Baia Sprie și la Baia Sprie încă era tipic acel scheelit, care e de Baia Sprie

I: Cristalizat perfect

R: Da...chiar...chiar pe vremea când...

I: Știți pe unde s-a găsit scheelit-ul? În ce zonă?

R: La puțul 5, de acolo au ieșit și cuarțurile alea frumoase, și asocierea aia stibină pe cuarț. Acolo a fost, puțul 5 a fost niște flori deosebite. Cineva care a lucrat la Baia Sprie v-ar putea spune cred că mai exact. Și la Herja era axată mai mult pe stibină, bine că era și astea semseyit, fizelyit, deci tipic de Herja. La Ilba...nu am prins perioadă când se lucra dar acolo știu c-a fost vivianitul ăla ...singurul loc unde s-a găsit vivianit în bazinul maramureșean. Mai era calcita aia roz fluorescentă de Săsar, la Cavnic a mai fost o dată o, pot să zic unicat așa, fluorina verde-turcoaz cristalizată rotund, sferic...nu...de obicei fluorina este cub

I: De unde? Filonul? Puteți spune?

R: Asta nu știu că decât un miner și cred că o fost o geodă foarte foarte mică pentru că n-a avut decât câteva bucăți mici, am înțeles că o fost și 2-3 și mai mari dar se evaporase și eu ce-am prins sunt doar câteva bucăți mici. Dar a fost cred că limitată, așa o geodă mică, dar chiar nu știu pe ce filon. Sau la mina Roata a fost barită galbenă, încă foarte frumoasă, la Băiuț era, când a fost Brainerul, am prins decât în colecții vechi, am văzut stibină de Brainer, dar era aia de Cizma care e asociată cu barită și cristale mai scurte. Și la Văratice, acolo a fost semi ametist și fluorină. La mina Văratice, acolo sus la Băiuț, pe la Groșii Țibleșului, când s-a făcut o galerie, numai prospecțiuni geologice, cam pe la un kilometru și ceva s-a deschis o geodă unde a fost cuarț cu pirită aia striată, foarte mari cristale și cubică

I: Acuma la final v-aș întreba ce a însemnat pentru dvs. să lucrați în minerit?

R: Eu zic c-a fost...și a pricepe ce înseamnă florile de mină, eu zic c-a fost șansa vieții mele pentru că, fără a exagera, poate 50% din ce am realizat, eu am realizat pe baza acestor, valorificării în expoziții internaționale de flori de mină. Bineînțeles, v-am explicat cu respectarea legislației în vigoare și cu avizul comisiilor, să nu fie lucruri de patrimoniu, alea mă bucur că le mai văd aici la dumneavoastră

I: Auzim periodic despre redeschiderea mineritului, mai ales în ani electorali, dumneavoastră ce credeți...se poate redeschide sau nu?

R: Deci eu așa din câte cunoștințe am, redeschide nu, deschide alte mine, da. Dar a redeschide... Vă dați seama la Cavnic, ajunsese la orizontul 500, deci 500 de metri adâncime, 50 de metri între orizonturi, acuma inundată până la nivelul 100. Sunt milioane de hectolitri de apă plus toată susținerea, mare parte din susținere, numai pe galeriile principale era metalică, restul era din lemn. Chiar dacă ai reuși să ajungi, dar n-ai cum să scoți atâta apă de acolo, cred că s-ar prăbuși. Deci, eu zic că nu, zăcămintele mai sunt dacă s-ar deschide alte mine.

I: Ce credeți că ar mai fi de adăugat?

R: Păi eu sper, ca în ceasul al doispelea cum ați zis dumneavoastră să reușească cineva acest turism geo-minier, care poate aduce foarte, foarte mulți turiști. Și este o variantă pentru aceste două orașe miniere, Cavnic, chiar dacă are părțile de schi, sezonul de schi este de două luni-trei luni, după aia nu mai ai ce să faci în Cavnic, eventual mergi după ciuperci sau după fructe de pădure, dar asta ar fi o alternativă pentru vară de la Cavnic. Sau la Baia Sprie același lucru, îi păcat că nu se valorifică ceva. Eu chiar o dată într-o întâlnire, era doamna Udrea, era ministrul Turismului și Dezvoltării și am fost la Șuior și chiar am reușit de am ridicat o dată problema. Tot ridicam mâna ca la școală acolo, la început nu m-o băgat nimeni în seamă, eram prea mic eu pentru... Dar până la urmă, chiar ultima dată am mai insistat o dată și întâmplarea a făcut că s-a uitat chiar așa la mine și zice „Să ascultăm și pe domnul ce...”, bine am început cu...păcat că statul român alocă niște bani să închidă ceva care poate să producă bani..., Păi cum poate să producă bani?”. Poate să producă bani pentru că am testat acest turism geo-minier am avut această societate, am făcut această activitate timp de 2 ani, au venit niște bani cu costuri mici din partea minei care trebuia să dea numai un echipament, o lampă și două persoane să însoțească grupul. Și a părut așa încântată de idee da...cred că a uitat

I:...Dar ar accentua și ar fi o...mai ales că...cum spuneți...infrastructură, de bine de rău există...

R: Da..da...până și aici, că se vede Măguricea de la Trestie. Dealul ăla de acolo, acolo este renumita calcedonie de Trestia. Primăvara, când ară oamenii la câmp, că e un teren care crește bine cartoful, câmpul, fără exagerare este albastru, dar sunt într-adevăr bucăți mici. Interesant este că pe cursul văii, pe izvor, se mai găsesc bucăți care sunt mai groase și alea pare că sunt dislocate dintr-un filon. Am avut ocazia să întâlnesc o persoană care era, din păcate, imobilizat la pat și el îmi spunea, cum zicea în termenii populari, zicea că o văzut o vână de calcedonie, un filon de calcedonie în vale și o zis că era la lățime de vreo 24 de centimetri. Dacă n-ar fi fost în situația asta, măcar zona, că aș fi stat acolo o lună întreagă să încerc să o găsesc. Dar omul nu-l puteai transporta, cum să-l pui în situația asta? Și mai era și varianta că valea și-ar fi schimbat cursul și n-ar fi fost pe unde-i acum.